

Onderzoek: Nederland is God kwijt geraakt Meerderheid gelooft niet meer dat God bestaat

Het geloof in God verdwijnt steeds verder uit onze samenleving; Nederland is geen christelijke natie meer, dat zijn de belangrijkste conclusies uit het toonaangevende onderzoek 'God in Nederland' dat vandaag verschijnt. Het kerkbezoek blijft dramatisch dalen en het geloof in een persoonlijke God is sterk afgenomen, concluderen de onderzoekers.

Geloof in God of een hogere macht

	1966	1979	1996	2006	2015
theïsten	47	33	24	24	14
ietsisten	31	40	39	36	28
agnosten	16	18	27	26	34
atheïsten	6	9	10	14	24

'theïsten' geloven in een God die zich met ieder mens persoonlijk bezighoudt;

'ietsisten' geloven dat er iets is als een hogere macht die het leven beheerst;

'agnosten' weten niet of er een God of hogere macht bestaat

'atheïsten' geloven niet in een God of hogere macht.

(NB: atheïst betekent hier dus niet per se 'fel gekeerd tegen religie')

Bron: God in Nederland 2016

Ook de alom verwachte opmars van spiritualiteit (god- en zinzoekers buiten de kerk) zet verrassend genoeg niet door. Het onderzoek 'God in Nederland' wordt vanaf 1966 om de tien jaar uitgevoerd, de vorige editie was in 2006. Voor dit onderzoek zijn ruim 2100 Nederlanders ondervraagd.

Ongelovigen

Een overgrote meerderheid van de Nederlanders (82%) komt nooit of bijna nooit in de kerk en nog maar veertien procent gelooft in een persoonlijke God. Voor veel Nederlanders is het christendom een onbekende of exotische wereld geworden. Bijna een kwart van de ondervraagden noemt zichzelf atheïst, dat was in 2006 nog veertien procent. Het aantal Agnosten nam ook toe van 26 naar 34 procent. Daarmee zijn de 'ongelovigen' (atheïsten en agnosten samen) voor het eerst in de geschiedenis van dit onderzoek in de meerheid: 58%. Het aantal 'ietsisten' (die geloven in iets als een hogere macht) is gedaald, van 36 naar 28 procent.

Een opvallende conclusie van het onderzoek is dat de opmars van spiritualiteit tot stilstand lijkt te zijn gekomen. 31 procent beschouwt zichzelf als spiritueel, waar dat eerder 40 procent was.

50 jaar onderzoek

God in Nederland is een onderzoek dat sinds 1966 elke tien jaar wordt uitgevoerd en nu voor de vijfde keer is gedaan in opdracht van de KRO. De onderzoekers zijn Ton Bernts van de Radboud Universiteit en Joantine Berghuijs van de Vrije Universiteit Amsterdam, de resultaten worden gepubliceerd in een boek dat komende week verschijnt.

Het KRO programma Kruispunt besteedt vanavond uitgebreid aandacht aan God in Nederland. Zondag 13 maart 2016 om 23.05 op NPO2.

Samenvatting van het onderzoek

Maatschappelijke rol van religie minder belangrijk

Uit het onderzoek blijkt dat de rol van religie in de samenleving steeds kleiner wordt. Een ruime meerderheid van de Nederlanders vindt dat religie geen bepalende rol meer hoort te spelen in de politiek, en ook ten aanzien van onderwijs op godsdienstige grondslag is de balans negatief. Een opvallend verschil met 2006 is dat religie veel minder als sociaal bindmiddel wordt beschouwd. Een kwart van de bevolking denkt dat als niemand meer in God gelooft, de moraal wordt bedreigd. In 2006 vond 40% van de mensen dat nog. Met name onder seculieren en ongebonden spirituelen is deze opvatting nagenoeg verdwenen.

The Passion

Sombere cijfers in een tijd waarin Nederland zich weer op maakt voor *The Passion*. Het lijdensverhaal van Jezus trekt elk jaar miljoenen tv-kijkers. Ook het 'Passion-effect' is in het onderzoek opgenomen: het evenement krijgt een ruime voldoende als betekenisvol drama en spreekt brede groepen aan, zowel kerkelijk betrokkenen als mensen die op afstand staan van het geloof. De buitenkerkelijken krijgen door het programma echter nauwelijks meer interesse voor het christelijk geloof.

De religieuze kaart van Nederland

Van de Nederlanders is momenteel 68% buitenkerkelijk, 25% rekent zich tot een van de christelijke kerken, 5% is moslim en 2% hangt een andere niet-christelijke godsdienst aan. De grote groep van buitenkerkelijken kan worden opgedeeld in ongebonden gelovigen (17%) die buiten de kerk staand enig christelijk geloof hebben behouden, ongebonden spirituelen (10%) die niet gelovig maar wel spiritueel zijn, en tot slot 41% seculieren die gelovig noch spiritueel zijn.

Minder geloof, ook binnen de kerken

Niet alleen in de samenleving als geheel zijn steeds minder woorden, beelden en daden van het christelijke geloof zichtbaar. Ook in de kerken zelf verliezen traditioneel christelijke geloofsvoorstellingen en uitingsvormen terrein.

Bij de **katholieken** is sprake van een dubbele secularisering: niet alleen daalt het aantal katholieke kerkleden, maar bovendien participeren zij steeds minder in geloof en kerk. Nog maar 13% gelooft in het bestaan van een hemel, 17% in een persoonlijke God, een derde bidt dagelijks en minder dan de helft gelooft dat Jezus de Zoon van God is of door God gezonden. Interessant is wel dat paus Franciscus het vaakst wordt genoemd als iemand met een belangrijke en inspirerende boodschap.

Jonge katholieken tot 40 jaar zijn in veel opzichten meer recht in de leer en de praktijk dan oudere kerkleden. Deze jonge orthodoxie is een nieuw verschijnsel en duidt erop dat jongeren zich alleen nog tot de kerk voelen aangetrokken wanneer ze overtuigd gelovig zijn. Bij de **protestantse kerken** is de secularisatie minder sterk. Weliswaar daalt ook het ledental van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), maar kerkgang en geloof blijven gelijk of dalen

slechts beperkt. Zo geloofden in 2006 85% van de protestantse kerkleden in het goddelijk karakter van de persoon van Christus, in 2015 is dit nog altijd 77%.

Het onversneden christendom is vooral ook te vinden bij de **kleine (orthodoxere) protestantse kerken** van bijvoorbeeld de bevindelijk gereformeerden of de evangelische gelovigen. Van hen gelooft 83% in een persoonlijke God, terwijl dit binnen de PKN en RKK respectievelijk 51% en 17% is.

Spirituele revolutie stagneert

Tien jaar geleden ging men er nog van uit dat de nieuwe vormen van spiritualiteit in belang zouden toenemen, maar uit deze nieuwe editie van God in Nederland blijkt dat deze 'spirituele revolutie' niet verder doorzet. 31% van de Nederlanders beschouwt zichzelf als (enigszins) spiritueel, in diverse onderzoeken in de periode 2009-2012 lag dit cijfer op ruim 40%.

Het boek God in Nederland verschijnt bij uitgeverij Ten Have en is geschreven door Ton Bernts van de Radboud Universiteit en Joantine Berghuijs van de Vrije Universiteit Amsterdam, met medewerking van Joris Kregting. De interviews zijn van Christian van der Heijden. Met een voorwoord van Joep de Hart. Het boek ligt dinsdag 15 maart 2016 in de boekhandel.

Tekst: KlaasJan Baas